

Община Добричка, град Добрич

Ул. "Независимост" № 20, централа: 058/600 889; факс: 058/600 806;
e-mail: obshtina@dobrichka.bg; web site: www.dobrichka.bg

ПРОГРАМА

ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДОБРИЧКА

2017-2020 г.

Програмата за развитие на туризма в Община Добричка се разработва на основание чл.11, ал.1 от Закона за туризма, в съответствие с приоритетите на Националната стратегия и съобразно задачите на Общински план за развитие и съществуващите местни туристически ресурси и потребности.

Целта на програмата е на първо място да изясни и определи туристическия потенциал на територията на община Добричка и на второ място да конкретизира основните стратегически цели за развитие на туризма в община Добричка.

Изхождайки от конкретните дадености, местоположение и беден туристически ресурс, досега в община Добричка няма богат опит и традиции в развитието на туризма като цяло. Историческите и географските особености не са определяли и не определят населените места в общината в категориите на туристически обособени обекти. Въпреки това, определени природни и културно-исторически условия в община Добричка, предлагат възможности за развитие на туризъм в различни форми и с различна интензивност.

1.ЦЕЛИ

Стратегическата цел, заложена в Програмата за развитие на туризма, е постигане на изразителен и устойчив ръст на туризма в община Добричка чрез рационално използване на ресурсния потенциал при максимално съхраняване на природното и културно наследство и превръщане на туризма в един добър отрасъл на общинската икономика. Повишаване атрактивността на туристическите обекти в община Добричка за посетителите и местното население чрез развитие и ефективно управление на качествен и атрактивен туристически продукт, базиран на природните и културно-историческите дадености на района.

1.Организационни мерки

- Ангажиране на местни НПО, външни консултанти, общинско ръководство, Регионален исторически музей, град Добрич и бизнес организации, в разработването, осъществяването и доизграждането на проекти в областта на туризма, финансирани със средства от общинския бюджет и чрез оперативни програми.
- Организиране на срещи със собственици на места за настаняване от Община Добричка, с цел обсъждане възможностите за съвместна дейност и партньорство.
- Усъвършенстване и доизграждане раздел „Туризъм“, към интернет страница на община Добричка.
- Разработване и разпространение на информационни и на рекламни материали, и участие в семинари, кръгли маси, конференции, туристически изложения и други PR, рекламни и маркетингови кампании и др. инициативи.
- Популяризиране на обекти с културно-историческо наследство.

2. Археологически, туристически и природни забележителности

Подробна информация с долуизброените археологически, туристически и природни забележителности, е поместена в Приложение №2, към настоящата Програма.

- 2.1.Защитена зона „Чаиря“ – с. Генерал Колево;
- 2.2.Защитена местност „Орлова могила“ – с. Орлова могила;
- 2.3.Батовска долина, изворът "Чашката" ;
- 2.4.Местността „Бузлука“ до с. Одърци;
- 2.5.Крепост Калето - с. Одърци ;
- 2.6.Карстова пещера в местността Крали Маркова стъпка до с. Карапелит;
- 2.7.Живописните ждрела на Суха река;
- 2.8.Добруджанската равнина;
- 2.9.Лечебен камък в с. Фелдфебел Дянково;
- 2.10.Скални манастири в района на Суха река;
- 2.11.Каралезката чешма – с. Стефан Караджа;
- 2.12.Археологически комплекс в местност Славната канара, община Добричка;
- 2.13. крепост в м. "Асариче" - с. Долина ;

- 2.14. крепост в м. "Каяджика" - с. Камен;
- 2.15. крепост Хач бурун кале с. Ново Ботево ;
- 2.16. крепост Калето - с. Прилеп;
- 2.17. местност „Чашката – с.Батово – с.Прилеп;
- 2.18.местност „Ефеклията“.

3.Култура, традиции и историческо наследство

На територията на общината съществуват 42 читалища с регистрирани над 1800 читалищни членове. В почти всички читалища функционират различни по големина библиотеки. Посредством художествено-творческа дейност читалищата в общината имат за цел запазване и съхранение на духовността на местното население. Наред с това, в тях функционират танцови групи, певчески групи, групи за модерни танци, за художествено слово, за обичаи, коледарски и лазарски групи. Читалищата способстват за честването в селата на бележити дати и годишнини, както и на празници от народния календар. С богата културна програма се отбелязва празника на община Добричка.

Пример за това е честването на празника на община Добричка - „Песни и танци от слънчева Добруджа” край село Дебрене. Съборът има за цел да съхранява и популяризира добруджанските народни традиции, да стимулира интереса и любовта на поколенията към българското народно творчество, да подтиква към издирване, съхраняване и разпространение на добруджанския фолклор. На всеки пет години този събор влиза в ролята на кръг за класиране за националния фолклорен събор в Копривщица. Около 1200 самодейци от читалищата в общината имат значителни участия – над 450 международни, национални, общински и читалищни изяви.

4.Природни дадености

Община Добричка е разположена в земите на южна Добруджа, около град Добрич, който е самостоятелен общински център. Съседни общини с които граничи са: Добрич,общините Балчик и Генерал Тошево на изток, община Тервел на запад, община Крушари на север всичките от област Добрич, и общини Аксаково и Вълчи дол на юг от Варненска област. На практика в област Добрич общината не граничи само с общините Каварна и Шабла.

Административно-териториалното и устройство е нетрадиционно предвид факта, че няма самостоятелен административен център.

Територията на общината е 1298 кв. км. и се дели по предназначение на:

- земеделска -1025217дка.
- горска - 195028дка.
- населени места - 65384дка.
- водни терени - 4370дка.
- територии за полезни изкопаеми -1614дка.
- транспорт и инфраструктура - 7227дка.

5.Релеф

Теренът в който попада община Добричка представлява част от Дунавската хълмиста равнина и се характеризира с плоски и загладени хълмове,не дълбоки и широки долини с полегати склонове,разсичани от долината на река Суха.

6.Климат

Преобладаващ климат в общината е умерено континентален,характерен със студена зима и горещо лято. Средногодишната температура е 10.2 градуса по целзий. Количеството на валежите през годината е сравнително малко-571л./кв.м.Относителната влажност на въздуха е 78% средногодишно, с нисък процент на тихо време и благоприятен ветрови режим, основно от северозапад, с високи скорости на зимните и ниски на летните ветрове.

Като цяло се налага извода, че природните дадености в общината са особено благоприятни за развитие на туризма във формите - селски, пешеходен, риболовен и екотуризм.

II.АНАЛИЗ

1.Силни страни

- природата е съхранена, няма предприятия - замърсители на околната среда;

- сравнително добре развити елементи на техническата и социална инфраструктура;
разнообразни населени места с възможности за усъвършенстване на селски и екотуризъм;
добре развита търговска мрежа с изградени самостоятелни заведения за хранене и развлечения в населените места на територията на общината, в т. ч. „Заведения за бързо обслужване“, „Питейни заведения“, „Кафе-сладкарници“, „Барове“ и места за настаняване в т.ч. „Стаи за гости“, „Къщи за гости“ и „Семейни хотели“.

2. Слаби страни

- ограничен финансов ресурс;
- недостатъчна информираност и публичност за природните, културно-историческите и археологическите забележителности и предлаганите възможности за отдих и туризъм.

III. ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА.

Следвайки Програмата за управление на община Добричка за срока на мандат 2015-2019 г., в изпълнение на мярка 1.4. по Приоритет №1 се залага диверсификация на икономиката чрез развитието на туризма в Общината.

1. Конкретни дейности и мерки:

1.1. Съгласно чл.12, т.3 от Закона за туризма кметът на Общината създава общинска експертна комисия по категоризация на туристическите обекти (ОЕККТО) като в състава се включват с равен брой гласове представители на местната администрация, от една страна, и на местните, регионалните и браншовите туристически сдружения, вписани в Националния туристически регистър, от друга страна. Към настоящият момент в община Добричка няма изградена експертна комисия по категоризация на туристическите обекти. Функциите на ОЕККТО са спомагателни. Разпоредбата на Закона за туризма съгласно чл.128 кметовете на общини определят категорията на туристическите обекти, по предложение на ОЕККТО, за туристическите обекти находящи се на територията на общините;

1.2. Изготвяне на карта на туристическите забележителности и туристически маршрут, на територията на община Добричка;

1.3. Усъвършенстване и доизграждане *раздел „Туризм“*, към интернет страница на община Добричка;

1.4. Популяризиране на местния туристически потенциал, чрез:

изготвяне на рекламни брошури и дипляни;

изготвяне на информационни табели, за защитени местности и природни забележителности;

разработване на идеен проект за музеи на открито;

организация по провеждане на изнесени учебни часове по „Човекът и природата“, „Човекът и обществото“ и „Околен свят“ за ученици и подрастващи (възпитаници на училища и детски градини), с цел запознаване с природни, културни ценности и забележителности;

организиране на туристически пътувания на деца и ученици с културно-развлекателна и опознавателна цел;

организиране на групови посещения до археологически, туристически и природни забележителности в община Добричка;

запознаване директорите на училища и детски градини с възможностите за посещение на туристически обект - хижа Ботево, с. Ново Ботево, община Добричка;

проучване възможността за продължаване дейностите по разкопки в

с. Дебрене - Антична, късноантична и средновековна крепост Славната канара „Славната канара“ (източник- <http://www.bulgariancastles.com/bg/node/1440>)

Хигиенизиране и поддръжка на зеленените площи и декоративната растителност в инфраструктурни обекти за обществено ползване

IV. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ДОБРИЧКА.

1. Приходна част на програмата за развитие на туризма в община Добричка.

Съгласно чл.60, ал.1 от Закона за туризма средствата за развитие на туризма и реализирането на горепосочените дейности, се набират от:

- средства, предоставени за изпълнение на целеви програми и проекти;
- средства, събрани от туристическия данък;
- дарения и помощи, средства по международни програми и споразумения, когато не е предвидено те да постъпят в държавния бюджет.

2.Разходна част на програмата за развитие на туризма в община Добричка.

Съгласно чл.60, ал.2 от Закона за туризма и чл.61 буква „г“ от Закона за местни данъци и такси, средствата събрани от туристически данък се разходват само за мероприятия и дейности по чл. 11, ал. 2 от Закона за туризма, а именно:

- изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти;
- изграждане и функциониране на туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
- изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
- организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;
- провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
- реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
- взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
- подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.

На територията на общината категоризираните места за настаняване по реда на чл.128, т.1, букви „а“ – „л“ от Закона за туризма, вписани в Националния туристически регистър са 5/пет/. Съгласно горесцитирания ред по чл.60, ал.2 от Закона за туризма, обуславящ разходната част по Програмата за развитие на туризма, следва да се отбележи, че прихода придобит от декларирането на реализирани нощувки за календарна година на пет обекта, е крайно недостатъчен за финансиране и издръжка на мероприятия и дейности за изпълнение на Програмата за развитието на туризма, на територията на нашата община.

V. ПРОЕКТОБЮДЖЕТ ЗА ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЗА 2018 ГОДИНА.

Средства от бюджета на община Добричка: приблизително 14 500лв.

Средства от Европейски съюз и други донорски Програми: Съгласно приети насоки по Програми.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.

Конкретни мерки и дейности, съгласно плана за действие - част от Програмата за развитие на туризма на територията на общината, са описани в **Приложение №1 / Мярка/дейност, Отговорник, Срокове, Партньори и Източници на финансиране/ неразделна част от настоящата Програма.**

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Въпреки, че общината разполага с природни дадености и културно-исторически и археологически богатства, които дават основание за насочване усилията на местната общност за развитие, обогатяване и популяризиране на туризма в общината този сектор все още не е достигнал желаното ниво на развитие. Ето защо, в тази сфера е необходимо да се полагат значителни усилия от заинтересованите страни, за да се създадат необходимите условия за насърчаване и разнообразяване на туристическите дейности, за добавяне на стойност към местната икономика.

Съгласно чл.11, ал.1 от Закона за туризма, Проекта на Програмата за развитие на туризма в Община Добричка за 2017-2020г., е одобрен с Решение №1 по Протокол №1/03.06.2017г., на проведено редовно заседание на Консултативния съвет по въпросите на туризма. Програмата е приета на заседание на Добрички Общински съвет с Решение № _____ 2017год. и влиза в сила от датата на публикуването и.

Програмата за развитие на туризма в Община Добричка е отворен и гъвкав документ, подлежащ на промяна, допълване и усъвършенстване, в отговор на възникнали нови потребности и в съответствие с променящите се условия, нормативна база и икономическа среда.

ВНАСЯ,

ИНЖ. ТОШКО ПЕТКОВ

Кмет на община Добричка

Съгласувал:

Юрист при община Добричка

Изготвили:

Ели Петрова

Директор дирекция ХДЕППИП

Антония Атанасова

гл.експерт ССТТУ

Приложение №2

Програма за развитие на туризма на територията на община Добричка 2017-2020г.
точка. I.ЦЕЛИ

точка 2. Археологически, туристически и природни забележителности

2.Археологически, туристически и природни забележителности:

2.1.Защитена зона „Чаиря” –в землищата на с. Методиево и с.Генерал Колево

Местността е известна с птичето си многообразие и привлича туристи, които имат специален интерес към орнитологията. Тя се съсредоточава в района около селата Методиево и Генерал Колево, като продължава на територията на Община Генерал Тошево. Защитената зона е обявена с цел запазване и възстановяване при необходимост на площта на природните местообитания на видове и техните популации, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона. Територията е обявена от BirdLife International за орнитологично важно място.

Зоната е едно от малкото запазили се в Добруджа пасища с полуестествена степна растителност. През зимата и пролетта там се образуват временно залети площи, които при дъждовни години остават до края на юни. Водолюбиви птици използват тези площи за гнездене и хранене през зимния период. Сред тях са и голямата белочела гъска, калугерицата и застрашената вечерна ветрушка.

2.2.Защитена местност „Орлова могила” – с. Орлова могила

Орлова могила е защитена местност в община Добричка. Това уникално кътче препоръчваме да посетите в търсене на находища на красивия и ароматен божур. В местността са запазени и остатъци от горска степна растителност, близка до онази, която е била характерна за Добруджа в миналото. Голяма част от видовете в тази екосистема са редки или застрашени.

В далечното минало Добруджа е била една безкрайна лесостеп. За да освободят така нужните им земи за обработка и пасища обаче хората започват да изсичат горите. Така в продължение на столетия Добруджа постепенно променя облика си, като селскостопанските площи постепенно изместват горите и тревните екосистеми. Това продължително антропологично влияние прави опазването на все още съхранените екосистеми на естествената растителност една от основните задачи на добруджанци.

До с. Орлова могила може да се достигне с автомобил. Разстоянието от гр. Добрич е 22 км. Защитената местност се намира малко преди самото село.

За наблюдение на божури – началото на м. Май

2.3.Батовска долина

Долината на р. Батовска е единствената планина под равнина в България. Ако за пръв път пътувате с автомобил по пътя от Добрич към Албена, местната природа изненадва под равнината. Има и планински склонове, покрити с гори. Това е едно от най-красивите кътчета на Добруджа. Природата е в комбинация от морски и горски климат. От години тази долина е любимо място на добруджанци за отдих и разходка. В близост има и отлично развити възможности за селски туризъм.

2.4. Местността „Бузлука“ до с. Одърци

Местността е идеално място за разходка и пикник. В нея се намира т. нар. „Батовска пътека“, по нея се достига до местността Гъбките, която е в непосредствена близост до с. Батово.

2.5.Крепост Калето - с. Одърци

Късноантична и средновековна крепост Калето се намира на 0.72 km югоизточно по права линия от центъра на село Одърци. Изградена е върху хълмообразен скалист полуостров със заравнено било, оформен във високия и стръмен южен склон на Добруджанското плато от два странични дола. Късноримското укрепление е

Приложение №2

Програма за развитие на туризма на територията на община Добричка 2017-2020г. точка. I.ЦЕЛИ

точка 2. Археологически, туристически и природни забележителности

преобразувано през ранновизантийската епоха в укрепено селище. Построено е през 30-те или 40-те години на IV в. от римляните с чисто военно- стратегическа цел. Трансформацията в укрепено селище започва вероятно още в края на IV в. След това в края на IV или началото на V век, крепостта е била разрушена и опожарена вероятно от готи или хуни. Животът тук бързо се възстановил и продължил без особени сътресения през целия V в. В първата половина на VI в. се извършва капитален ремонт на крепостта, като се повишава отбранителната мощ на крепостните съоръжения, а улиците са настлани с каменни плочи. Крепостната стена е дебела от 2 до 2.9 m и огражда пространство от близо 11 дка с форма на неправилен шестоъгълник, издължен в посока север- юг. Лицевата страна на стената е била изградена от грижливо обработени варовикови блокове, положени в правилни редове. Вътрешното лице е по-небрежно оформено. Средата е запълнена с ломени камъни, споени с хоросан. Особено солидно е укрепяването откъм най- достъпната северна страна, където шийката на полуострова, е била пресечена с дълбок ров, изкопан в скалната почва. В южния край на крепостта има още една кула. Укреплението в Одърци представлява своеобразен парадокс в късноримската военна архитектура. Изградените в рамките на една и съща строителна кампания шест кули са от 4 различни типа, единият от които е представен с два различни варианта. Засвидетелстваните тук две полигонални кули нямат паралели в провинция Скития. Същото се отнася и за кулата- порта. Кулите на северната стена, като изключим кулата- порта, се издават пред фронта на отбраната. Кули 1 и 3 са с четириъгълен план. Кула 2 е полигонална с пет външни стени. Кула 6, която също е полигонална, но е четиристенна. През първата половина на VI в. северната стена била подсилена. Между кула 3 и 4 била допълнително иззидана плътно прилепнала до първата втора стена, широка 1.6 m. Най- западната кула е била преработена от кула в плътна кула. Укреплението е престанало да съществува в първата половина на VII в. Българите на същото място, след това изграждат укрепено селище.

2.6.Карстова пещера в местността Крали Маркова стъпка до с. Карапелит

Пещерата се намира в близост до с. Карапелит (североизточно от селото, в посока с. Житница) и е разположена на скалния венец на каньона. Свързана е с много интересни легенди сред местното население. Любопитен факт е, че в местността е открит артефакт, датиран към периода на праисторическата култура Хаманджия.

2.7.Живописните ждрела на Суха река

Суха река извира от Франгенското плато и се влива в езерото Олтина (в Северна Добруджа, Румъния). Общата ѝ дължина на територията на България е 120 км. Преди повече от век, поради системното обезлесяване, реката пресъхва в долната и средната си част. Вода има само при топенето на снеговете и при поройни валежи. През летните месеци коритото на реката почти изцяло се оголва. На места то се губи в карстовия терен, на други места пък представлява каньон с височина 40-50 м и широчина между 100 и 200 м. Почти по цялото си протежение суходолието е красив природен феномен. Там, където водите са се врязали дълбоко в равнината, са образувани каньони, пещери и скални изваяния. Тези живописни ждрела са притегателни места за туристи.

В древността Суха река е била най-големия източник на сладка вода във вътрешноконтинентална Добруджа. И до днес долината ѝ концентрира в себе си голямо разнообразие от животински и растителни видове, много от които са редки или застрашени от изчезване. Суходолието е дом на повече от 460 вида растения, 16 от които са включени в Червената книга на България, както и на голям брой застрашени животински видове. Значителни са популациите на застрашени видове като

Приложение №2

Програма за развитие на туризма на територията на община Добричка 2017-2020г. точка. I.ЦЕЛИ

точка 2. Археологически, туристически и природни забележителности

европейския вълк, лалугера, пъстрия пор, степния пор, шипобедрената и шипоопашатата костенурки и ивичестия смок . Огромно е разнообразието на птиците – 118 вида. От застрашените видове може да се наблюдават белоопашат мишелов, червен ангъч, малък креслив орел, бухал, египетски лешояд, бял щъркел, вечерна ветрушка, горска и дебелоклюна чучулига, кръстопръст ястреб, козодой, малък воден бик, орел змияр и много други . Каньонът на Суха река се намира на пътя на един от най-важните миграционни коридори за птиците – Виа Понтика, поради което е включен в списъка на орнитологично важните места в света.

Освен природна забележителност, каньонът на Суха река е и район, богат на археологически обекти (селища, крепости, скални обитатели, скитове).

Суходолието заема голяма част от община Добричка. Маршрута е в следните отсечки:

- с. Хитово – с. Воднянци – с. Карапелит – с. Малка Смолница;

- с. Долина – с. Одринци – с. Ново Ботево;

- с. Крагулево – с. Житница – с. Лясково – с. Камен.

2.8.Добруджанската равнина

Йовковата Добруджа е мистична равнина. Самият Йовков е носил в себе си и образа на една още по-отдавнашна Добруджа:

Днес ликът на Добруджа е още по-променен, модернизирани и урбанизирани от този, който е виждал Йовков. Но за любителите на конската езда Добруджа все още може да предложи обширни равнини и пространства.

2.9.Лечебен камък в с. Фелдфебел Дянково

За този камък се носят легенди за лечебната му сила. Камъкът е разположен в непосредствена близост до селото. Местните хора могат да опъят до там индивидуалните туристи и неорганизираните групи.

2.10.Скални манастири в района на Суха река

Още в периода на ранното християнство по поречието на Суха река в Добруджа възниква колония скални манастири.

До всички скални манастири може да се достигне пеш от с. Крагулево

2.11.Каралезката чешма – с. Стефан Караджа

Каралезката чешма е позната от разказа на Йордан Йовков „Песента на колелетата”. Чешмата може да се види и днес в с. Стефан Караджа, община Добричка. Името си е получила от най-близкото по онова време село Каралез (днешното с. Царевец). Йовков свързва нейното изграждане с общественото благодаяние (себап), извършено от някой си Мурад бей от село Сърнено.

За тогавашната безводна Добруджа чешмата е била безценно съкровище и любимо място за местни хора и пътници. За нас днес тя е незабравим спомен за миналото, съхранен чрез словото на световноизвестния български белетрист. Каралезката чешма се намира в парка в центъра на с. Стефан Караджа.

2.12.Археологически комплекс в местност Славната канара, община Добричка

Укрепеният комплекс „Славната канара“ се намира в землището на съвременното село Прилеп, непосредствено до границата му с района на с. Дебрене. Разположен е върху обрасъл с гъста гора скалист рид, тристранно ограден от красивата долина на един от притоците на Батовската река. В подножието му извират силни води. Там сега е изградена голяма каменна чешма, до която, в местността Долапите, са запазени останките от скален манастир, разположен непосредствено срещу западната стена на укрепението. Районът изобилства от археологически паметници, характерни за различни исторически периоди. Неговото живописно разположение и днес привлича

Приложение №2

Програма за развитие на туризма на територията на община Добричка 2017-2020г. точка. I.ЦЕЛИ

точка 2. Археологически, туристически и природни забележителности

хората. Около чешмата са изградени сцени, на които под патронажа на община Добричка ежегодно се провежда културният фестивал „Песни и танци от слънчева Добруджа“. Тези дадености откриват отлични перспективи за социализация на археологическия комплекс и превръщането му в културно-туристическа атракция.

Високата концентрация на исторически забележителности и сравнително добрата запазеност на древното укрепление в местността Славната канара привлича вниманието на основоположника на българската археология – чешкият учен Карел Шкорпил, който го документира и описва. Първите редовни археологически разкопки в местността извършва през 1989 и 1990 г. екип на Регионалния исторически музей в Добрич с научен ръководител Сергей Торбатов. Разкрити са главните строителни структури: късно-антична базилика и защитена от кула порта. Частично документирана е крепостната стена. Уточнена е хронологията на обекта: най-общо в късно-античния (IV в.) и ранно-средновековния период (VI-X в.).

След 25 годишно прекъсване екип на РИМ Добрич възобнови археологическите проучвания. Разкрита бе по-голямата част от източната стена и рова, като в южния ъ край се откри още една порта. Продължи проучването в района на базиликата и спомагателните помещения. Разкрити бяха културни наслоявания от по-стария, късно-античен хоризонт от времето на императорите Аркадий (395-406) и Хонорий (395-423), както и нови строителни структури от ранно-византийския период (VI в.). В западния край на атриума бе проучено наземно ранносредновековно жилищно съоръжение.

Новите археологически открития поставиха акцент върху значението на археологическия комплекс не просто като укрепление с военни или граждански функции, а като култов център в пределите на Добруджа.

Централното място заема трикорабна базилика с голям вътрешен двор (атриум). Тя е не само най-старият, проучен досега християнски храм в района, но и един от най-старите на територията на днешна България. Сградата носи отличителните белези на първите църкви – скромни и без излишна украса. Изградена е от обработени каменни блокове. Носещите стълбове са били от дърво, а покривът – покрит с цигли (тегули) и керемиди (имбрици). Подът е наслан с глинени плочи. Към базиликата е долепен голям двор (атриум). Той е нивелиран с големи плочести камъни, между които са поставени стъпки за дървени стълбове. Някога те са крепяли перистилно оформен, покрит с тегули, покрив. В двора са били вкопани няколко питоса – големи глинени съдове, използвани за съхранение на зърно или вино.

Непосредствено до северната стена на базиликата са долепени спомагателни постройки, свързани с нея посредством два входа. До абсидата е изграден баптистерий (кръщелня). За защитата на култовия комплекс е била издигната мощна укрепителна система.

Пред най-уязвимата източна страна е прокопан и частично оформен ров, дълбочината на който достига 10-15 метра. Над него е изградена широка до 2 метра каменна стена. Днес тя е запазена на височина 1,5 – 2 м. В двата края на стената са разположени порти. Южната води до абсидата на базиликата, а северната – до дълбок над 20 метра кладенец. Той е изграден от грубо обработени камъни, разстоянието до дъното му е неизвестно. В по-късно време всяка една от портите е допълнително укрепена с разположена от север кула. Защитени с каменни стени са били даже отвесните склонове от запад, юг и север. Поради свлачищния терен тези укрепления сега са частично запазени. Полуразрушените строителни структури през ранното средновековие са

Приложение №2

Програма за развитие на туризма на територията на община Добричка 2017-2020г. точка. I.ЦЕЛИ

точка 2. Археологически, туристически и природни забележителности

използвани при направата на наземни жилища. Подът им е трамбован с неголеми плоски камъни и парчета строителна керамика, а за изработката на вътрешните стени и покрива са употребявани дърво, слама и глина.

Разкопките на Славната канара дадоха резултати от изключителна важност и за специалистите, и за широката публика. Уникално е съкровището от поставени в керамична амфора „1220 византийски бронзови монети“ (пента и дека нумии). Подобна находка се открива за пръв път. Вероятно монетите са църковна лепта, събирана от богомолците. Тяхното последващо изучаване ще даде важна информация за циркулацията на малките ранно-византийски номинали в тази част от империята. Интересно е и друго, частично разграбено от иманярите съкровище, съдържащо бронзови монети от различни номинали и уникална стъклена екзагия (теглилка) с изображение на император Юстиниан I Велики. Тези находки са били скрити при аварското нападение, довело до гибелта на ранно-византийските паметници в региона. Сабята „унгарски тип“, открита през 1989 г., е най-добре запазеният екземпляр в България и единственият, намерен при редовни археологически разкопки. Датира се към средата на X в. и е изгубена при последната битка в укреплението. При същото сражение попада в земята и откритият през 2014 г. военен колан. Запазени от него са бронзовите елементи: тока, крайник и 13 апликации с форма на лотос и сложна декорация от трилистници. От този археологически хоризонт произхождат: медни копчета от риза, украшения от чанта и обувки, като всички изброени находки са от изключително значение за реконструиране въоръжението и снаряжението на воините от последните години на Първото българско царство.

2.13. крепост в м. "Асариче" - с. Долина

Средновековна крепост има в местността "Асариче" на 0.6 km източно по права линия от центъра на село Долина. Крепостта е изградена по времето на Първата българска държава, на не висок хълм, ограден от север от дълбоко пресъхващо дере. Тази крепост се смята от някои автори за антична, но има основание да бъде отнесена с по-голяма вероятност към ранното средновековие. Нейния план не е характерен за античните крепости. Има неправилна окръглена форма и е строена на два периода. Първоначално е била изградена по-голямата западна част. Шкорпил е отбелязал местата на 20 кули (бастиони), разположени особено на гъсто, по източната стена. По-късно пред тази стена е била изградена нова стена, която може да се определи като втора отбранителна линия. Стените са градени от ломени камъни, споени с глина, а площта на укреплението е над 18 дка. Почти от всички страни се виждат останки от ров. В днешно време укреплението е почти напълно обезличено следствие от непрекъснатото ограбване на строителни материали.

2.14. крепост в м. "Каяджика" - с. Камен

Крепостта в местността "Каяджика" на 1.12 km североизточно по права линия от центъра на село Камен. Намира се на издължен нос на левия бряг на суходолието. Носът е разположен в посока северозапад-югоизток. Забелязват се следи от крепостни стени, изградени от камъни в суха зидария без спойка. На северозапад, откъдето е достъпен носа се забелязват две последователно разположени крепостни стени. Вътрешната е дълга 70 m и е разположена на 70 m от най-югоизточната точка на носа. Втората е разположена на 70 m от първата и е дълга около 200 m като е преграждала целия нос и по всяка вероятност и външния град. Дали е имало ровове пред крепостните стени, трябва да се види на място. По всяка вероятност крепостни стени е имало по южната и североизточната страна на носа. Липсва много голяма част от

Приложение №2

Програма за развитие на туризма на територията на община Добричка 2017-2020г. точка. I.ЦЕЛИ

точка 2. Археологически, туристически и природни забележителности

строителния материал, извлечен от местното население. Крепостта е или ранновизантийска или ранно средновековна от времето на Първата българска държава. Намерени са материали и от римската епоха.

2.15. крепост Хач бурун кале с. Ново Ботево

Късноантична крепост Хач бурун кале се намира на 1.34 km южно от село Ново Ботево, на носовидното възвишение "Хач бурун", при стока на Суха река и нейния приток Света Марина. За нея пръв съобщава К. Шкорпил. Укреплението има приблизително вид на трапец. Южната му част има равен терен, а по-голямата му северна част е със среден наклон на север. Въпреки системното извличане на каменен строителен материал в миналото, крепостните стени си личат сравнително добре. Най-пострадал е югоизточния ъгъл на укреплението, където трасето на южния и източния зид се проследяват в негатив. Източния ъгъл се охранява от една издаваща се на юг четириъгълна кула. На югозападния ъгъл има още една четириъгълна кула, също издаваща се на юг. На южната страна има още една четириъгълна кула, която се намира в средния сектор на стената, изнесена леко на запад. Трасето на южната стена е леко извито в дъга с дължина 124 m, като се състои от три праволинейни отсечки от които средната е с най-голяма дължина. Главната порта се е намирала в една от чупките, на около 15 m от западния фланг на зида. Пред южната крепостна стена е била изградена още една стена (протейхизма), издигната на 15 m пред главната стена. Тя точно повтаря конфигурацията на основната стена, като отстои на 5-6 m от челата на кулите. Връзката между двата зида е посредством къс напречен зид на западния край, като такъв в източния край не личи. Пред фронта на протейхизмата в скалата е бил прокопан дълбок и широк ров. Северния зид с дължина 51 m, също е имал протейхизма. Тя не е успоредна на основния зид. В западния си край отстои на 8 m от основния зид и на около 15 m в източния си край. Протейхизмата достига до северната крепостна порта, разположена на около 10 m от североизточния ъгъл на крепостта, но не продължава източно от нея. На северната стена не се забелязват следи от кули. На източната и западната стена с дължина съответно 153 и 146 m също няма следи от кули. Целия терен на крепостта е гъсто застроен. Построена е в първата половина на IV в. и е съществувала до края на VI или началото на VII в. Стратегическото и положение е осигурявало перфектни условия за водене на далечни наблюдения и контрол над гъсто население през късноримския период район, както и умело проектираната и прецизно изградена укрепителна система, предполагат военен произход на укреплението. Площта му е 16 дка и следва да бъде определено като кастел, а функциите военно-полицейски. По-късно през V-VI век, кастелът вероятно е придобил облика на укрепено селище, но запазва функциите на важен стратегически опорен пункт.

2.16. крепост Калето - с. Прилеп

Късноантична крепост Калето се намира на едноименния хълм на 1.05 km североизточно по права линия от центъра на село Прилеп. Крепостта има формата на неправилен трапец, издължен от изток на запад с широка западна страна. Дълга е 113 m и широка 93 m в западния си край. Изградена е върху самия край на платовидно заравненото било на полуострова, чиито склонове в тази част са доста стръмни, но не и непрестъпни. Понастоящем крепостните стени ясно личат във вид на хомогенни каменни грамади с ширина до 7-8 m широчина и височина до 1.5 m. Стените са били изградени от ломени камъни, споени с кал. На около 10 m пред фронта на западната крепостна стена е била изградена система от външни укрепителни съоръжения, състояща се от два успоредни рова, отстоящи на 5 m един от друг и натрупан между тях

Приложение №2

Програма за развитие на туризма на територията на община Добричка 2017-2020г. точка. I.ЦЕЛИ

точка 2. Археологически, туристически и природни забележителности

каменно- земен вал. Цялата територия на укреплението е осяяна с останки на гъсто разположени постройки. Крепостта може да бъде определена като укрепено селище, чиито възникване и съществуване може да се постави най- общо в периода IV-VI век. Крепостта е част от крепостната система на провинция Малка Скития.

2.17. Местност „Чашката – с.Батово – с.Прилеп; На 3 км от Батово е **изворът "Чашката"** , минерален извор, прочут с кристално чистата си, лековита вода, известен още като "Извор на желанията". Според местните вярвания глътка вода от извора носи здраве, а хвърлен в извора конец носи късмет и сбъдва съкровени желания.

2.18. Местност „Ефеклията“. Местността се намира в землището на село Дончево община Добричка. В гората към Ефеклията расте диланка и див хмел, който дончевци са ползвали като мая за хляб, а там, където гората опира към нивата пред Долап Кулак растат билката енъовче, а в един овраг се среща и храстовата къпина, в горите има много диви ягоди, а в поясите има много смрадлика, включително и аморфа. В землището на село Дончево по посока югозапад, в местността Зимницата, намираща се преди Калъча, до около 10ти век е имало селище, чийто остатъци са били в изкоренената през 1963 г. гора. Остатъци от постройки има още в гората над изворите Св. Илия и Св. Георги. От селището са били изкарани хромели, лемеш на плуг, стрели и така нареченото „Златно чукче“, метално и служещо за ювелирство. „Златното чукче“, лемежа и други се намират в музея на град Добрич, където са били предадени от дончевеца Алекси Петров (Лекото) и са описани в книгата „Антични селища в Толбухински окръг“.

Източници:

„Български крепости“ – <http://www.bulgariancastles.com/bg/categories-articles/221>;

„Регионален исторически музей Добрич“ - <http://www.dobrichmuseum.bg/index.php/bg/>;

„Пъстрото лице на Добруджа“ - <http://dobrudzha.com/bg/54.html>;

Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000 :

<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0002085&siteType=BirdsDirective>

<https://bg.wikipedia.org/wiki/>